

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ઓલ કારગો મૂવર્સ (આઈ) પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્યો

વિરુદ્ધ

ધનેશ બદરમલ જૈન અને અન્યો

ઓક્ટોબર ૧૨, ૨૦૦૭

[એસ. બી. સિંહા અને હરજિત સિંહ બેદી, ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ]

ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩:

કલમ ૧૯૦ અને ૪૮૨ – હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ – વહનના કરારથી ઉદ્ભવતા પક્ષો વચ્ચેનો વિવાદ – હાઈકોર્ટ સમક્ષ પેનિંગ ઉપરોક્ત વિવાદ અંગેનો દાવો – વિશ્વાસઘાતનો આરોપ લગાવતી ફોજદારી ફરિયાદ – મેજિસ્ટ્રેટ સમન્સ જારી કરે

છે - હાઈકોર્ટ દ્વારા બરતરફ કરાયેલા સમન્સને રદ કરવા માટેની અરજી - ઠરાવ્યુ કે કોન્ટ્રાક્ટ સિમ્પ્લિસિટરનો ભંગ એ ગુનો નથી - ફરિયાદ અરજીમાં આરોપો પણ ગુનાના જરૂરી ઘટકો જાહેર કરવા જોઈએ - હકીકતો પર, ફરિયાદ અરજી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૦૬ અને ૪૨૦ હેઠળ ગુનાઓના ઘટકો અંગે કોઈ પુરાવા જાહેર કરતી નથી - જ્યાં દીવાની દાવાના ખર્ચ દરમિયાન, ફોજદારી ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલત, આરોપોની ચોકસાઈની ખાતરી કરવા માટે, નોટિસ, દાવામાં દલીલો ઉપરાંત, પક્ષો અને અન્ય સ્વીકૃત દસ્તાવેજો વચ્ચે આદાનપ્રદાન કરી શકે છે-જ્યારે ફોજદારી કાર્યવાહી દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા અન્યથા અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હોવાનું જણાય ત્યારે તેને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ નહીં-આનો ઉપયોગ કરતી વખતે ઉચ્ચ અદાલતો સત્તાએ દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦-કલમ ૪૦૬ અને ૪૨૦-ફોજદારી ન્યાયના વહીવટને રદ કરીને ન્યાય-પ્રભાવિત આદેશોના અંત સુધી પહોંચવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ.

પ્રતિવાદી નં. ૧ કેન્થામાં 'યુ. એ.' નામની કંપનીને ચોક્કસ માલસામાનની ડિલિવરી માટે અપીલકર્તા સાથે વાહનનો કરાર કર્યો. અપીલકર્તાએ કેન્થામાં તેના એજન્ટ 'એમ. એન.' ને ઉપરોક્ત માલની ડિલિવરીની વ્યવસ્થા કરવા કહ્યું. જી ને કહેવામાં આવેલ માલ એજન્ટ અથવા અપીલકર્તા દ્વારા મૂળ માલ મેળવનારને પહોંચાડવામાં આવ્યો હતો, જેને અપીલકર્તા દ્વારા ગુણવત્તામાં નબળી હોવાને

કારણે કથિત રીતે નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ માલ બીજી કંપનીને પહોંચાડવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે.પ્રતિવાદી નં. ૧ એ અપીલકર્તા અને અન્યોને નોટિસ જારી કરી હતી કે તેઓએ લેડિંગના મૂળ બિલ રજૂ કર્યા વિના માલની ડિલિવરી કરી હતી અને વાહનના કરારનો ભંગ કર્યો હતો અને તેનું ઉદ્ધંધન કર્યું હતું. પ્રતિવાદી નં. દ્વારા દાવો ટાઈલ્ડ કરવામાં આવ્યો હતો. ૧ બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં આ સંબંધમાં એક વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી, પ્રતિવાદી નં. ૧ એ અપીલકર્તાઓ સામે ફોજદારી ફરિયાદ દાખલ કરી હતી, જેમાં તેમના દ્વારા વિશ્વાસના ગુનાહિત ભંગનો આરોપ મૂક્યો હતો, કારણ કે તેઓ સંડોવણીમાં માલની ડિલિવરીને અસર કરે છે અને ફરિયાદીની મૂલ્યવાન સંપત્તિનો ગુનાહિત દુરુપયોગ કરે છે.આરોપીઓએ તેમને સમન્સ જારી કરવાના આદેશને રદ કરવા માટે અરજી દાખલ કરી હતી, જે ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આરોપો, પ્રથમ દૃષ્ટિએ, વિશ્વાસઘાતનો ગુનો દર્શાવે છે તેવું અવલોકન કરીને ઉચ્ચ અદાલતે ફગાવી દીધી હતી.નારાજ આરોપીએ તાત્કાલિક અપીલ દાખલ કરી હતી.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે ઠરાવ્યું કે :

૧.૧. કરાર સરળીકરણકર્તાનું ઉદ્ધંધન એ ગુનો નથી; ફરિયાદ અરજીમાંના આક્ષેપોએ ગુનાના જરૂરી ઘટકો જાહેર કરવા જોઈએ.તાત્કાલિક કેસમાં, ફરિયાદ અરજીમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, ભલે અંકિત મૂલ્ય આપવામાં આવે અને તેની સંપૂર્ણતામાં સાચા હોવાનું માનવામાં આવે, તે ગુનાનો ખુલાસો કરતા

નથી.ફરિયાદની અરજીનું ખાલી અવલોકન દર્શાવે છે કે તેમાં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૦૬ અને ૪૨૦ હેઠળ ગુનાના ઘટકો અંગે કોઈ પુરાવા નથી.

[પરિચ્છેદ ૧૪ અને ૧૭] (૨૭૯-બી, સી, ડી; ૨૭૮-ડી)

૧.૨. જ્યાં દીવાની દાવો પેઝિંગ હોય અને દીવાની દાવો દાખલ કર્યા પછી ફરિયાદ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હોય, ત્યાં કોર્ટ, ઉપરોક્ત આક્ષેપો પ્રથમ દષ્ટિએ સાચા છે કે કેમ તે શોધવાના હેતુથી, પક્ષો દ્વારા આદાનપ્રદાન કરાયેલા પત્રવ્યવહાર અને અન્ય સ્વીકૃત દસ્તાવેજોની નોંધ લઈ શકે છે. વધુમાં, કોર્ટ માત્ર સ્વીકૃત તથ્યોને જ ધ્યાનમાં લઈ શકશે નહીં પરંતુ દાવામાં દલીલોની પણ તપાસ કરી શકે છે. નોટિસમાં અપીલકર્તાઓ સામે કોઈ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો. જે દલીલ કરવામાં આવી હતી તે વાહકો અને તેમના એજન્ટ તરફથી બેદરકારી અને/અથવા કરારનો ભંગ હતો.

[પેરા ૧૭ અને ૧૮] [૨૭૯-બી, સી, ડી]

૧.૩. ફોજદારી કાર્યવાહીને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ નહીં કે જ્યારે તે દુર્ભાવનાપૂર્ણ હોવાનું જણાય અથવા અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ થાય. સર્વોચ્ચ અદાલતોએ આ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે ન્યાયના ઉદ્દેશો પૂરા કરવા માટે પણ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. વિવાદિત ચુકાદાને ટકાવી શકાતો નથી

અને તેને રદ કરવામાં આવે છે.

[પેરા ૧૭ અને ૨૨] [૨૭૯-એફ; ૨૮૧-ઈ]

જી. સાગર સૂરી અને અબ્ર વિ.યુપી રાજ્ય. અને અન્ય, [૨૦૦૦] ૨ એસ. સી. સી. ૬૩૬; અનિલ મહાજન વિરુદ્ધ ભોર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અન્ય, (૨૦૦૫) ૧૦ એસ. સી. સી. ૨૨૮; હીરાલાલ હરિલાલ ભગવતી વિરુદ્ધ સી. બી. આઈ., નવી દિલ્હી, [૨૦૦૩] ૫ એસ. સી. સી. ૨૫૭; હીરાલાલ હરિલાલ ભગવતી વિરુદ્ધ સી. બી. આઈ., નવી દિલ્હી, [૨૦૦૫] ૩ એસ. સી. સી. ૬૭૦ અને ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ એન. ઈ. પી. સી. ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય, [૨૦૦૬] ૬ એસ. સી. સી. ૭૩૬ પર આધાર રાખ્યો હતો.

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪૪૩ ઓફ ૨૦૦૭

ફોજદારી અરજી નંબર ૩૫૮૫ ઓફ ૧૯૯૮માં ગુજરાત હાઈકોર્ટના ૧૯.૦૧.૨૦૦૭ ના વિવિધ ચુકાદા અને અંતિમ આદેશમાંથી.

એફ. એસ. નરીમન અને સિદ્ધાર્થ લુથરા, સંજીવ સેન, આર. એન. અપીલકર્તા

માટે કરંજવાલા, નંદિની ગોરે, પ્રજ્ઞા સિંહ બઘેલ, સિમરાન વ્રાર અને માણિક કરંજવાલા.પ્રતિવાદીઓ માટે પી. એચ. પારેખ, લલિત ચૌહાણ, સ્વનીત ગોચલ, અર્જુન ગર્ગ, પદ્મવી (પી. એચ. પારેખ એન્ડ કંપની માટે), હેમંતિકા વાલુ અને પિંકી.

કોર્ટનો ચુકાદો એસ. બી. સિન્હા, જે. ૧ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨. અહીં પક્ષોએ વાહનવ્યવહારનો કરાર કર્યો હતો.પ્રથમ પ્રતિવાદીએ અપીલકર્તાઓનો સંપર્ક કર્યો જે હેઠળ નોંધાયેલી અને નિગમિત કંપનીઓ છે ભારતીય કંપની અધિનિયમ મૂળ માલ મેળવનાર, મેસર્સ યુનિવર્સલ એપેરલ્સ (ઇપીએલ), મોમ્બાસા, કેન્યાને યુએસ \$૯૮,૭૧૫.૨૯ મૂલ્યના છ માલસામાનની ડિલિવરી માટે.ફેક્સ સંદેશને કારણે, અપીલકર્તાઓએ મોમ્બાસા, કેન્યા (વોલફોર્ડ મીડોઝ) માં તેમના સમકક્ષોને માલની ડિલિવરીની પુષ્ટિ કરવા માટે કહ્યું હતું કે તે જોવા માટે કે કાર્ગો માત્ર લેડિંગના મૂળ બિલની રજૂઆત સામે પહોંચાડવામાં આવે છે.પ્રશ્નમાં રહેલો માલ અરજદારના એજન્ટ દ્વારા મૂળ માલ મેળવનારને પહોંચાડવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે, પરંતુ ગુણવત્તામાં નબળી હોવાના આધારે તેને કથિત રીતે નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.માલ મેસર્સ ફેશનેટ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડને પહોંચાડવામાં આવ્યો હોવાનું

કહેવાય છે. ફરિયાદી-પ્રતિવાદીએ આરોપી વ્યક્તિઓ તેમજ ઉપરોક્ત વોલફોર્ડ મીડોઝ અને મેસર્સ યુનિવર્સલ એપેરલ્સને નોટિસ જારી કરીને જણાવ્યું હતું કે:

“આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પ્રચલિત પ્રક્રિયાઓ અને પ્રથાની સંપૂર્ણ અવગણના કરીને, અને લેડિંગ બિલ રજૂ કર્યા વિના માલ પહોંચાડવાના પરિણામો વિશે સંપૂર્ણ સભાન રહીને, તમે મેસર્સ વોલફોર્ડ મીડોઝ લિમિટેડ, મોમ્બાસા લિમિટેડ ખાતે વાહકના એજન્ટ તરીકે, લેડિંગ બિલ રજૂ કર્યા વિના, ઉપરોક્ત મૂળ બિલ હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા માલસામાનની ડિલિવરીને અસર કરી.મારા ગ્રાહકો તમારી બેદરકારીના કૃત્યથી આઘાત પામ્યા છે, જે વિપરીત, ઉદ્ધંધનકારી અને કરાર અને કાયદા હેઠળ તમારી ફરજોના ઉદ્ધંધનમાં છે.

૪. આમ, લેડિંગના મૂળ બિલ વિના માલ પહોંચાડવામાં એજન્સીઓની બેદરકારીને જવાબદાર ઠેરવવામાં આવી હતી.એવો પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે વાહકો અને તેમના એજન્ટે વાહનની હેરફેર કરી છે અને તેમના કરાર અને જવાબદારીનું ઉદ્ધંધન કર્યું છે. યુએસ \$૮૪,૩૫૩.૩૧ ની રકમ માટે દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.આ નોટિસમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે:

“કે તમે, મેસર્સ વોલફોર્ડ મીડોવ્સે, મેસર્સ યુનિવર્સલ એપેરલ્સને ૧૯.૯.૧૯૯૬ તારીખની ફેક્સ મોકલી હતી, જેની નકલ તમે

મેસર્સ ઓલ કાર્ગો મૂવર્સ (ઇન્ડિયા) પ્રાઇવેટ લિમિટેડ દ્વારા મારા ગ્રાહકોને ફેક્સ કરી હતી. ઉપરોક્ત ફેક્સ દ્વારા, તમે મેસર્સ વોલફોર્ડ મીડોવ્ઝ લિમિટેડે શ્રુ બિલ ઓફ લેડિંગ અથવા હાઉસ બિલ ઓફ લેડિંગના સંદર્ભમાં અનુસરવાની પ્રક્રિયાઓ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવી છે અને સ્વીકાર્યું છે કે મૂળ બિલ ઓફ લેડિંગની રજૂઆત વિના આયાતકારને કોઈ માલ છોડવો જોઈએ નહીં.કે તમે, મેસર્સ વોલફોર્ડ એક પગલું આગળ વધ્યા છો અને કહ્યું છે કે તમે યુનિવર્સલ એપેરલ્સને તરફેણ તરીકે માલ પહોંચાડ્યો હતો, કારણ કે યુનિવર્સલ એપેરલ્સ તમારા નિયમિત ગ્રાહકો મેસર્સ ઓલ કાર્ગો.વગેરે હતા.અને ઉપરોક્ત માલસામાનના મૂલ્ય માટે દાવો દાખલ કર્યો કે તે તમારી સાથે ડેબિટ કરવામાં આવેલી રકમ છે".

૫. ૧૪.૯.૧૯૯૬ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ, મહાબીર અપ્પેરલ્સે અરજદાર કંપનીને સંબોધીને લખેલા પત્રમાં દાવો નિવેદન દાખલ કર્યું હતું જેમાં જણાવ્યું હતું કે:

"કૃપા કરીને આને રૂ.૨૭,૮૭,૭૯૫/- માટે અમારા ઔપચારિક દાવા તરીકે વ્યવહાર કરો. તમને બાબતમાં જોવાની અને ઉપરના કારગોની ચોક્કસ સ્થિતિ તાત્કાલિક આપવાની સલાહ આપવામાં આવે છે.

૬. ફરીથી ડેરિયસ મચારો દ્વારા યુનિવર્સલ એપેરલ્સને મોકલવામાં આવેલા
૧૯.૯.૧૯૯૬ તારીખના ફેક્સ સંદેશ દ્વારા, એવું કહેવામાં આવ્યું હતું:

તમે અમને લેડિંગના મૂળ બિલ બતાવ્યા વિના ઉપરોક્ત
શિપમેન્ટ્સ ફરીથી રજૂ કરવામાં આવી હતી અને તમને
પહોંચાડવામાં આવી હતી.

શુ બિલ ઓફ લેડિંગ અથવા હાઉસ બિલ ઓફ લેડિંગ
(ગેરકાયદેસર) ની પ્રક્રિયા આયાતકારને મૂળ બિલ ઓફ લેડિંગ
રજૂ કર્યા વિના મુક્ત કરવી જોઈએ.જો કે, આ કૃપા તમને
આપવામાં આવી હતી કારણ કે

૧. તમે અમારા નિયમિત ગ્રાહક છો.

૨. તમને ભારે પોસ્ટ સ્ટોરેજ ચાર્જ માટે બચાવવા માટે, જે તમે
(ગેરકાયદેસર) કરશો, તમારે તમારા સપ્લાયર પાસેથી મૂળ બિલ
મળે ત્યાં સુધી રાહ જોવી પડશે.

૩. તમારે સામગ્રીની ખૂબ જ તાકીદે જરૂર હતી કારણ કે તમારી
પાસે સ્ટોક ન હતો.

હવે અમારા મુખ્ય, ઓલ કાર્ગો દ્વારા અમને સલાહ આપવામાં
આવી છે કે તમારો સપ્લાયર મહાવીર એપેરલ્સ અમારી પાસેથી

૮૪૩૫૩.૩૧ અમેરિકી ડોલરની માંગણી કરી રહ્યો છે, કારણ કે અમે મૂળ બી/એલ (ગેરકાયદેસર) ની ગેરહાજરીમાં માલ છોડ્યો હતો. મહેરબાની કરીને હવે પાછા ફરો કારણ કે અમારે આજે વ્યવસાય બંધ થાય તે પહેલાં ભારતમાં અમારા આચાર્યને સલાહ આપવી પડશે.આ દરમિયાન જ્યાં સુધી આ બાબતનો ઉકેલ ન આવે ત્યાં સુધી અમે તમારા તમામ શિપમેન્ટને રોકી રાખીએ છીએ.

૭. ઉપરોક્ત ફેક્સ સંદેશની એક નકલ અહીં અપીલકર્તાને મોકલવામાં આવી હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું:

“સીસી:ઓલ કાર્ગો ઇન્ડિયા, મુંબઈ.

એટીએન:વેવેક કેલે યુનિવર્સલ એપેરલ્સ તરફથી જવાબ મળ્યા પછી અમે તમારી પાસે સંપૂર્ણ વિગતો સાથે પાછા આવીશું. કાર્ગો બેંક ગેરંટી વિના બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.”.

૮. ઉપરોક્ત પત્રો/નોટિસોનું ખાલી અવલોકન સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે તે સમયે કોઈ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો કે તે અપીલકર્તા હતો જેણે માલની ડિલિવરી કરી હતી.

૯. વધુમાં તે વિવાદમાં નથી કે પ્રતિવાદી દ્વારા બોમ્બે હાઈકોર્ટની મૂળ બાજુએ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે જેને ૧૯૯૭ ના દાવો નંબર ૧૮૬૧ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦. ઉપરોક્ત દાવામાં, નીચેના પ્રતિવાદીઓ તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે:

“૧. એસીઈ લાઈન્સ લિમિટેડ વિદેશી કાયદા હેઠળ સમાવિષ્ટ કંપની છે, જેની ઓફિસ ૨૯ બિસ મેરે બાયેલેમી સ્ટ્રીટ, પોર્ટ લુઈસ, મોરેશિયસ ખાતે છે.

૨. ઓલ કાર્ગો કન્ટેનર લાઈન્સ લિમિટેડ.

વિદેશી કાયદા હેઠળ સ્થાપિત કંપની જેની ઓફિસ ૨૯, બિસ મેરે, બાયેલેમી સ્ટ્રીટ, પોર્ટ લુઈસ મોરેશિયસ ખાતે છે.

૩. ઓલ કાર્ગો મૂવર્સ (ઇન્ડિયા) પ્રા. લિ.

માં સમાવિષ્ટ કંપની કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ ભારત અને તેનું કાર્યાલય ૨૦૪, રાષ્ટ્રીય વીમા ભવન, ડૉ. ડી. એન. રોડ, બોમ્બે ૪૦૦૦૦૧ ખાતે છે.

૪. મેસર્સ વોલફોર્ડ મીડોવ્ઝ લિમિટેડ, વિદેશી કાયદા હેઠળ સ્થાપિત કંપની, જેની ઓફિસ ૧ લી અમેરિકન બેંક બિલ્ડિંગ, ૨ જી માળ, નંબર ૧ એવન્યુ, મોમ્બાસા ખાતે છે.”.

૧૧. જ્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ પર આંતર-સંબંધિત/બહેન કંપનીઓ હોવાનો આરોપ છે, ત્યારે ચોથો પ્રતિવાદી તેમનો એજન્ટ હોવાનું કહેવાય છે. ઉપરોક્ત દાવામાં ન તો ઉપરોક્ત મેસર્સ વોલફોર્ડ મીડોઝ લિમિટેડ કે ન તો મેસર્સ યુનિવર્સલ એપેરલ્સને પક્ષકાર તરીકે ફસાવવામાં આવ્યા છે.ઉપરોક્ત દાવામાં વાદીએ દલીલ કરી હતી કે છ માલ મહાબીર અપ્પેરલ્સને સોંપવામાં આવ્યો છે. પ્રથમ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલ કેસ નીચે મુજબ છે:

“ઉપરોક્ત છ માલસામાન વહન કરતા સંબંધિત જહાજો બોમ્બે બંદરથી જુદી જુદી તારીખે રવાના થયા હતા અને મોમ્બાસા પહોંચ્યા હતા.ત્રીજા પ્રતિવાદીઓએ ચોથા પ્રતિવાદીને ૩૦.૮.૧૯૯૬ અને ૨.૯.૧૯૯૬ તારીખના ૨ ફેક્સ સંદેશાઓ સંબોધ્યા હતા, જેમાં ખાસ કરીને તેમને સૂચિત છ માલસામાન માત્ર લેડિંગના મૂળ બિલની રજૂઆત સામે પહોંચાડવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી.વાદી ઉપરોક્ત પત્રવ્યવહારનો સંદર્ભ લેવા અને તેના પર આધાર રાખવા ઇચ્છતો હોય છે.

XXX

XXX

XXX

વાદીએ તરત જ ત્રીજા પ્રતિવાદીને (મેસર્સ હરિલાલ ભાવનજીને એક નકલ સાથે) ૧૧.૯.૧૯૯૬ તારીખની એક ફેક્સ સંબોધિત કરી હતી, જેમાં બિલ ઓફ લેડિંગ રજૂ કર્યા વિના કાર્ગોની ડિલિવરી આપવાની કાયદેસરતા, ઔચિત્ય પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો.વાદીએ એ પણ ધ્યાન દોર્યું હતું કે તેમણે બિલ ઓફ લેડિંગ રજૂ કર્યા વિના કાર્ગોની ડિલિવરી આપવા માટે કોઈ લેખિત પરવાનગી આપી ન હતી.વાદીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે આ બાબત ખૂબ જ ગંભીર છે અને ત્રીજા પ્રતિવાદીને જાણ કરી હતી કે તેઓ તેમના મોમ્બાસા એજન્ટોને જાણ કરે કે તેઓ તેમના માલના સંદર્ભમાં લેડિંગના મૂળ બિલ રજૂ કર્યા વિના માલ ન છોડે.વાદી જ્યારે રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે કહેવાતા પત્રવ્યવહારનો સંદર્ભ લેવા અને તેના પર આધાર રાખવા માટે રજા માંગે છે.

૧૨. આ દાવો હજુ પેન્ડિંગ છે.ઉપરોક્ત દાવો દાખલ કર્યાના એક વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી, એટલે કે, ૬.૫.૧૯૯૮ પર અથવા તેની આસપાસ, ફરિયાદ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો:

ત્યારબાદ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૬માં અને તે પછી, ફરિયાદીને એ જાણીને આઘાત લાગ્યો હતો કે આરોપીઓએ ઉપરોક્ત વર્ણવેલ ૬

માલસામાનની મૂળ ૬ બિલ ઓફ લેડિંગ રજૂ કર્યા વિના અને સુરક્ષિત કર્યા વિના પહોંચાડી દીધા છે, જે ફરિયાદી સાથે સુધી હતા અને વાટાઘાટો કરી ન હતી એટલે કે ખરીદદાર પક્ષ દ્વારા ચૂકવણી કરવામાં આવી હતી અને આમ આરોપીઓએ એકબીજાને ઉશ્કેરવામાં અને સામાન્ય હિતમાં કામ કરીને ફરિયાદીની મૂલ્યવાન સંપત્તિનો ગુનાહિત દુરુપયોગ કરીને વિશ્વાસનો ફોજદારી ભંગ કર્યો છે અને યુ/એસ દ્વારા શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ કર્યા છે.૪૦૭, ૩૪ અને ૧૧૪ આઈ. પી. કોડ.

ફરિયાદીના ઇન્વોઈસેસની સ્વીકૃતિ અને પાલનમાં તેમના કહેવાતા બિલ ઓફ લેડિંગ જારી કરીને, આરોપીએ ફરિયાદીનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું, ખાતરી આપી અને ફરિયાદીને એવું માનવા માટે પ્રેરિત કર્યું કે ફરિયાદી દ્વારા આરોપીને પહોંચાડવામાં આવેલી માલ સામગ્રી આરોપી દ્વારા પ્રાપ્ત કરનાર પક્ષને ફક્ત ઓર્ડર પર પહોંચાડવામાં આવશે, એટલે કે માલ સામગ્રીની ડિલિવરી પ્રાપ્ત કરનાર પક્ષને લેડિંગના મૂળ બિલની રજૂઆત પર જ.જો આરોપીએ બાંધધરી આપનારનું પ્રતિનિધિત્વ ન કર્યું હોત અને ફરિયાદીને ઉશ્કેર્યો ન હોત, તો તેણે આરોપીને પહોંચાડવા માટે યુએસ \$૯૮,૭૧૫.૨૯ (એટલે કે રૂ.૩૮,૪૯,૮૯૬.૩૧ ડોલરના દરે રૂ.૩૯-) ની કિંમતની તેની ભગવાનની સામગ્રીને જોખમમાં મૂકી ન હોત.આમ,

આરોપીઓએ એકબીજાને ઉશ્કેરવા અને સંડોવણીમાં, ફરિયાદી સાથે છેતરપિંડી કરી છે અને આઈ. પી. કોડની કલમ ૪૨૦,૩૪ અને ૧૧૪ હેઠળ ગુના કર્યા છે.

૧૩. અરજદારના કેન્યાના સમકક્ષના એજન્ટ, એમ/એસ. વોલફોર્ડ મીડોઝ લિમિટેડ, જેમની સામે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે તેણે લેડિંગના મૂળ બિલ વિના સોંપણી કરનારને માલ પહોંચાડ્યો હતો, તેને આરોપી બનાવવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૪. ફરિયાદ અરજીનું ખાલી અવલોકન દર્શાવે છે કે તેમાં નીચે આપેલા ગુનાના ઘટકો અંગે કોઈ દાવો નથી. [વિભાગો ૪૦૬](#) અને [૪૨૦](#) ભારતીય દંડ સંહિતાના. એવો કોઈ આરોપ નથી કે તે અરજદાર હતો જેણે માલ પહોંચાડ્યો હતો.

૧૫. જાણીતા મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અપીલકર્તાને સમન્સ જારી કરવાના આદેશને રદ કરવાની અરજીને ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧૯.૧.૨૦૦૭ તારીખના વિવાદિત ચુકાદાને કારણે ફગાવી દેવામાં આવી છે:

ઉપરોક્ત દલીલો અને કાનૂની દરખાસ્તોના પ્રકાશમાં ફરિયાદને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સ્પષ્ટ હતું કે તેમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો,

પ્રથમ દષ્ટિએ, વિશ્વાસ ભંગના ગુનાને જાહેર કરે છે અને મહત્વપૂર્ણ દાવાઓ ફરિયાદીના શપથ પરના નિવેદન દ્વારા સાબિત કરવામાં આવ્યા હતા.આ તબક્કે અરજદારના દસ્તાવેજો અને બચાવની તપાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કે શું ફરિયાદીને દોષિત ઠેરવવામાં આવે તેવી શક્યતા છે કે કેમ.આરોપ હોવા છતાં તે સ્થાપિત થતું નથી, ક્યાં તો ફરિયાદીએ કોઈ ગુનાનો ખુલાસો કર્યો ન હતો અથવા ફોજદારી કાર્યવાહી કાયદાની પ્રક્રિયાનો ઘોર દુરુપયોગ હતો, તેના બદલે, રેકૉર્ડ પરથી એવું લાગે છે કે વર્તમાન અરજીની સુનાવણી ૧.૯.૧૯૯૮ પર એકપક્ષીય વચગાળાની રાહત આપ્યા પછી અયોગ્ય રીતે વિલંબિત છે.તેથી, અરજી રદ કરવામાં આવે છે, નિયમ દૂર કરવામાં આવે છે અને ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના વચગાળાની રાહત ખાલી કરવામાં આવે છે.

૧૬. પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. એચ. પારેખે અમારું ધ્યાન કેટલાક દસ્તાવેજો તરફ દોર્યું છે જે દર્શાવે છે કે પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તા પણ બિલ ઓફ લેડિંગની શરતોનું ઉલ્લંઘન કરવા માટે દોષિત હતો.

૧૭. અમારો અભિપ્રાય છે કે ફરિયાદ અરજીમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, ભલે અંકિત મૂલ્ય આપવામાં આવે અને તેની સંપૂર્ણતામાં સાચા હોવાનું માનવામાં આવે, તે ગુનાનો ખુલાસો કરતા નથી.ઉક્ત હેતુ માટે, આ અદાલત માત્ર સ્વીકૃત તથ્યોને ધ્યાનમાં લઈ શકશે નહીં પરંતુ દાવામાં વાદી-પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની દલીલો પર ધ્યાન આપવાની પણ મંજૂરી છે.નોટિસમાં અહીં અપીલકર્તાઓ સામે કોઈ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો.જે દલીલ કરવામાં આવી હતી તે વાહકો અને તેમના એજન્ટ તરફથી બેદરકારી અને/અથવા કરારનો ભંગ હતો.કરાર સરળીકરણકર્તાનું ઉદ્દેશ્ય એ ગુનો નથી.ઉપરોક્ત હેતુ માટે, ફરિયાદ અરજીમાંના આક્ષેપોએ તેના માટે જરૂરી ઘટકો જાહેર કરવા જોઈએ. જ્યાં દીવાની દાવો પેનિંગ છે અને દીવાની દાવો દાખલ કર્યાના એક વર્ષ પછી ફરિયાદ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, ત્યાં અમે એ શોધવાના હેતુથી કરી શકીએ છીએ કે શું ઉપરોક્ત આક્ષેપો પ્રથમ દ્રષ્ટિએ પક્ષો દ્વારા આદાનપ્રદાન કરાયેલા પત્રવ્યવહાર અને અન્ય સ્વીકૃત દસ્તાવેજોની નોંધ લઈ શકતા નથી.તે કહેવું એક બાબત છે કે આ સમયે કોર્ટ આરોપીના બચાવને ધ્યાનમાં લેશે નહીં પરંતુ તે કહેવું બીજી બાબત છે કે આ કોર્ટના અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે, સ્વીકૃત દસ્તાવેજોને જોવાની પણ મંજૂરી નથી. ફોજદારી કાર્યવાહીને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ નહીં, જ્યારે તે દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા અન્યથા અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હોવાનું જણાય છે.ઉચ્ચ અદાલતોએ આ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે ન્યાયના હેતુઓને પૂર્ણ કરવા માટે પણ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

૧૮. માં જી. સાગર સૂરી અને અબ્ર વિ.યુ. પી. અને અન્ય રાજ્ય. [(૨૦૦૦) ૨

એસ. સી. સી. ૬૩૬, આ અદાલતે અભિપ્રાય આપ્યો:

૮. સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ ખૂબ કાળજી સાથે કરવો પડશે.તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને ઉચ્ચ અદાલતે આ બાબતની ઉપરછાંટી તપાસ કરવાની નથી.તે જોવાનું છે કે કોઈ બાબત, જે અનિવાર્યપણે નાગરિક પ્રકૃતિની છે, તેને ફોજદારી ગુનાનો ઝલ્મો આપવામાં આવ્યો છે કે કેમ.ફોજદારી કાર્યવાહી એ કાયદામાં ઉપલબ્ધ અન્ય ઉપાયોની ટૂંકી સૂચિ નથી.પ્રક્રિયા જારી કરતા પહેલા ફોજદારી અદાલતે ઘણી સાવધાની રાખવી પડે છે.આરોપી માટે આ ગંભીર બાબત છે.આ અદાલતે કેટલાક સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા છે જેના આધારે ઉચ્ચ અદાલતે સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો છે.આ કલમ હેઠળના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કોઈ પણ અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગને રોકવા માટે અથવા અન્યથા ન્યાયના હેતુઓને સુરક્ષિત કરવા માટે કરવો પડશે.

૧૯. તેમાં પણ, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે હેઠળ ફોજદારી ફરિયાદ કલમ ૧૩૮ નેગોશિએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ એક્ટની કલમ ૪૦૬/૪૨૦ હેઠળ ફોજદારી ફરિયાદ શરૂ કરવામાં આવી હતી, જે કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હોવાનું જણાયું હતું.

૨૦. અનિલ મહાજન વિરુદ્ધ ભોર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને અબ્ર. [(૨૦૦૫) ૧૦ એસસીસી ૨૨૮], આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો:

૮. ફરિયાદનો સાર જોવાનો છે.

ફરિયાદમાં માત્ર છેતરપિંડી શબ્દનો ઉપયોગ કરવાથી કોઈ ફાયદો થતો નથી.મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાં છેતરપિંડી અને છેતરપિંડી અને પોલીસ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદમાં છેતરપિંડી અને છેતરપિંડી શબ્દોનો ઉલ્લેખ સિવાય, એમઓયુ દાખલ કરતી વખતે આરોપીના છેતરપિંડી, છેતરપિંડી અથવા કપટપૂર્ણ ઇરાદા વિશે કોઈ પુરાવા નથી, જેમાંથી એવું અનુમાન લગાવી શકાય કે આરોપીનો ઇરાદો ફરિયાદીને છેતરવાનો હતો.ફરિયાદીના જણાવ્યા અનુસાર, કુલ રૂ. ૩,૩૮,૬૨ માંથી રૂ. ૩,૦૫,૩૯,૦૮૬ની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી અને બાકીની રકમ રૂ.૩૩,૨૩,૭૭૪ બાકી હતી.આપણે ફરિયાદમાં

ઉલ્લેખિત રકમના તફાવતના પ્રશ્નમાં જવાની જરૂર નથી, જે નોટિસમાં ઉલ્લેખિત રકમ કરતાં ઘણો વધારે છે અને આરોપીનો બચાવ અને નોટિસના જવાબમાં લેવામાં આવેલ વલણ પણ કારણ કે ફરિયાદીનો પોતાનો કેસ એ છે કે ત્રણ કરોડ રૂપિયાથી વધુની ચૂકવણી કરવામાં આવી હતી અને બાકી રકમ માટે, આરોપી ઉપર નોંધાયેલા કારણો આપી રહ્યો હતો.આ પાસાઓમાં ન જવાનું વધારાનું કારણ એ છે કે સંબંધિત રકમ માટે પક્ષકારો વચ્ચે દીવાની દાવો પેઝિંગ છે.

૨૧. માં હીરાલાલ હરિલાલ ભગવતી વિ. સી. બી. આઈ., નવી દિલ્હી [(૨૦૦૩) ૫ એસ. સી. સી. ૨૫૭}, આ કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો:

ઘણા નિર્ણયો દ્વારા કાયદો નક્કી થાય છે કે, છેતરપિંડીના ગુનાને સ્થાપિત કરવા માટે, ફરિયાદીએ તે બતાવવું જરૂરી છે કે આરોપીએ વચન અથવા રજૂઆત કરતી વખતે છેતરપિંડી અથવા અપ્રમાણિક ઈરાદો રાખ્યો હતો.પછીથી વચન પાળવામાં તેની નિષ્ફળતાથી, શરૂઆતમાં જ એટલે કે જ્યારે વચન આપવામાં આવ્યું હતું તે સમયે આવા દોષિત હેતુની ધારણા કરી શકાતી નથી.રેકૉર્ડ્સ પરથી જોવા મળે છે કે મુક્તિ પ્રમાણપત્રમાં જરૂરી શરતો હતી જેનું મશીનની આયાત પછી પાલન કરવું જરૂરી હતું.જી. સી. એસ. તેનું

પાલન કરી શક્યું ન હોવાથી, તેણે મુક્તિ પ્રમાણપત્રનો લાભ લીધા વિના યોગ્ય રીતે જરૂરી ફરજો ચૂકવી.જી. સી. એસ. નું વર્તન સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે મુક્તિ માટે અરજી કરતી વખતે જી. સી. એસ. અથવા અપીલકર્તાઓની પદાધિકારી તરીકેની તેમની ક્ષમતામાં કોઈ છેતરપિંડી અથવા અપ્રમાણિક ઇરાદો નહોતો.અપ્રમાણિક અને કપટપૂર્ણ ઇરાદાની ગેરહાજરી હોવાથી, હેઠળ ગુનો કરવાનો પ્રશ્ન હતો. કલમ ૪૨૦ ભારતીય દંડ સંહિતાનો ઉદ્ભવ થતો નથી.{આ પણ જુઓ હીરાલાલ હરિલાલ ભગવતી વિ. સી. બી. આઈ., નવી દિલ્હી [(૨૦૦૫) ૩ એસ. સી. સી. ૬૭૦] અને ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન વિ. એન. ઇ. પી. સી. ઇન્ડિયા લિમિટેડ અને અન્ય. [(૨૦૦૬) ૬ એસસીસી ૭૩૬]}.

૨૨. ઉપરોક્ત કારણોસર, વિવાદિત ચુકાદાને ટકાવી શકાતો નથી.તે મુજબ તેને અલગ રાખવામાં આવે છે.અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને અપીલકર્તા વિરુદ્ધ સંજ્ઞાન લેવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.